

יהדותjudaism

זמני כניסת שבת

איש גדול וחכם

הכי באזז

הרמב"ם לא היה מכיר את עצמו

לו הרמב"ם היה רואה את דיוקנו על שטר השקל, ודאי היה מתפלץ - פיאותי מגולחות לגמרי, בניגוד לאיסור תורה מפורש. וזה עיוות שולי לעומת מה שנעשה לכתביו ותורתו בידי כולם - אקדמאים, "עמך", חרדים, ציונים, פקידי השלטון ורבים אחרים

Recommend 36

יוחאי מקבילי | פורסם: 28.12.10, 09:44

הרמב"ם, שהשבוע חל יום השנה לפטירתו, הוא דמות מופת שיש אחידות דעים לגביה [בעם היהודי-בעולם קולן](#). אבל נדמה שמעולם לא היה איש שאישיותו ומשנתו נמתחו למחוזות שברו לכלום שאין מדובר בו.

נפתח בתמונה הידועה. מי אינו מכיר את דמות דיוקנו של רבנו הרמב"ם? דיוקנו המפורסם, המבוסס על ציור עתיק, זכה בשנת 1983 להתנסות על שטר של אלף שקלים ישנים (ואחר-כך על שקל חדש). עוד קודם לכן, הוצב פסל מפורסם שלו בעיר הולדתו, קורדובה, בשנה ה-800 ללידתו לפי אחת המסורות.

והנה, לא רק שהדיוקנאות הללו הם פרי דימונם של אמנים, משום שבדורו של הרמב"ם לא נהגו לצייר דיוקנאות של תלמידי חכמים,

וממילא ודאי שכל הציורים נעשו מן הדימוין מאות שנים לאחר שכבר נתפוגג זכרונו דמותו - אלא שהרמב"ם עצמו ודאי היה מתקומם נגד מי שעושה דיוקנאות של דמותו, מפני שעשיית פסל של אדם אסורה מן התורה, כחלק מן האיסור לעבוד עבודה זרה (הלכות עבודה זרה ג,י).

זאת ועוד, הדמות המוטבעת על השטר דומה לחכם דת מוסלמי שפיאותיו מגולחות - בניגוד לאיסור מפורש מן התורה, ואין לנו עיוות גדול מזה!

התמונה כמשל

מה שנעשה לדמות דיוקנו של הרמב"ם מאפיין בזעיר אנפין את [העיוות שנעשה לדמותו](#) הרוחנית ולהגותו, בתפיסתם של המון העם, ואף של הרבה תלמידי חכמים.

המון העם חובבי הקמעות והעלייה לקברותיהם של צדיקים מעריצים את הרמב"ם, פוקדים מדי שנה את חלקת הקבר המיוחסת לו בטבריה, כאילו מעולם לא שמעו את אזהרתו: "הצדיקים - אין בונים להם נפש (מבנה, מצבה) על קברותיהם. דבריהם הם זיכרוןם. ולא יבנה אדם לבקר הקברות" (הלכות אבל ד,ד). הם אף לא יתנו דעתם לעובדה שהרמב"ם עצמו כתב שאסור לומר דברי תורה ליד קברו של אדם. מחמת הצפיפות בחלקת הקבר, מקצתם בתפילתם אף יפנו את גבם לירושלים ולבית המקדש, בניגוד להלכה שהוא עצמו פסק.

במראות רבות תלויות "ברכת הרפא" של הרמב"ם. אם יוצא לכם לפגוש את הרמב"ם, תעדכנו אותו. הוא בוודאי עדיין לא שמע עליה.

ומה באקדמיה?

לא רחוק מהם, לפעמים כתמונת ראי, ניצב העולם האקדמי, שספרו של הרמב"ם, "מורה הנבוכים", משמש להם נושא למחקר אינסופי, כפי שכתב אותו פרופ' מוזס מיימונידיס. הטענה העיקרית של רבים מהם היא שהרמב"ם הסווה את דעתו האמיתית המובעת בספר "מורה הנבוכים" ושספר ההלכה "משנה תורה" נכתב בעבור ההמון כמס שפתיים, בחינת "שקר הכרחי".

יש לומר מיד שמדובר במסקנה הזויה, לאור העובדה שלכתיבת ספר "משנה תורה" ושאר ספרי ההלכה, השקיע הרמב"ם את רוב מאמציו. ונגלה עוד סוד קטן. הרמב"ם שגא את השקר, ולא פעם הוא אומר שאין להיחלץ משאלות קשות באמצעות השקר.

לפעמים מסקנותיהם של החוקרים כה קיצוניות, עד שנדמה שגם אילו היה הרמב"ם עומד וצווח נגדם וטוען שלא נתכוון לדברים שהם מייחסים לו, הם היו מתעלמים ממנו. כך, למשל, יש חוקרים הטוענים שהרמב"ם הבליע את אמונתו האישית, שלמעשה העולם לא נברא על-ידי אלוהים. ההגונים שבהם אומרים שהדברים לא מוכרעים.

נעזור נא לרגע. כמה פעמים צריך האדם להכריז על המוטו שלו כדי שכולם יפרשו את דבריו כהלכה: שלוש פעמים? שבע? עשר? עשרים? והנה לא פחות מ-26 פעמים הרמב"ם מכריז בראש ספריו בלשון קריאתו של אברהם אבינו: "בשם ה' אל עולם". זאת ועוד, הוא טורח



הרמב"ם. איפה הפיאות?

- שף בפייסבוק
- הדפסה
- שלח כתבה
- הרשמה לדיוור
- תגובה לכתבה
- עשו מנוי לעיתון

winwin.co.il
יריעות אחרונות

רכבים

שבולט קרוז 2011
₪ 48,000
פרטים נוספים <<

1. "סיקרטי" בכותל המערבי: הפתקים שלכם נחשפים ברשת 804
2. מחקר: ללא השואה, העולם החרדי היה נכחד 365
3. אין חילונים בגטו 268
4. לראשונה: הוכרה תובענה ייצוגית נגד הדרת נשים 161
5. הפונדמנטליזם היהודי 155

משנה תורה
רב מכר מהקבר
אסף זייס

את ירמיהו האשימו בבגידה, את ספריו של הרמב"ם שרפו בכיכרות - והיום ספרי העיון עליהם מככבים ברשימת רבי המכר. איך זה קורה? העם היהודי שונא מהפכנים ופורצי דרך - אבל אחרי שהם מתים, זה כבר סיפור אחר

[לכתבה המלאה](#)

להביע את דעתו במפורש בספר "מורה הנבוכים" ולומר שקריאה זו מופנית לכל האנשות להכיר בעובדה שאלוהים ברא את העולם.

מתקנים את הרמב"ם

כמעט ואין בנמצא איש הלומד את הרמב"ם כפי שהוא, לפחות לא כפי שהרמב"ם עצמו רצה: שיכיר האדם את התורה כולה ויעמוד על תמצית החזון הגדול של היהדות. והנה באופן פדוקסלי, מספרם הגדול של פרשני הרמב"ם הפך את הספר הכתוב בלשון ברורה ובעברית משובחת לספר שרגילים לומר עליו שהוא מתאים רק לתלמידי חכמים גדולים.

לא ייאמן. אפילו את שמו המקורי של הספר שינוי מ"משנה תורה" לספר "היד החזקה". את הנועזות של הרמב"ם, לומר שספרו הוא משנה לתורה, הרבה מן החכמים שקינאו בו לא היו מוכנים לקבל, ניחא.

אך דא עקא. מתנגדיו שלחו ידיים גם אל נוסח החיבור. השיבושים הרבים בנוסח הספר, כפי שהוא במהדורות הדפוס, נעשו לעתים ביוזמתו, מתוך כוונה "לתקן" את הרמב"ם ו"לשפר אותו". בדומה לאותו מתרגם שתרגם את שקייספיר ליידיש שלא כהלכה והכריז "שיפרתי את שייקספיר".

הכל נגעו בספר. את חיבורו הגדול של הרמב"ם כפי שהוא במהדורות הללו, שידי רוב הציבור ממששטות בהן, ראי לכות רמב"ם של אפיפיורים. ספר "משנה תורה" תוקן בהרחבה על-ידי צנזורה של הכנסייה הנוצרית, אבל יהודים ממשיכים ללמוד בנוסח הזה עד היום. כך אפשר לקרוא ברמב"ם המשובש את המושג "מומר", אף על פי שהרמב"ם מעולם לא הזכיר אותו, מפני שהוא סבור שיהודי אינו יכול להמיר את דתו. כמה "תיקונים" ו"שיפורים" הוכנסו בספריו של הרמב"ם? לא כדאי להתחיל לספור. באתרים מוסלמיים משכתבים הכותבים את ההיסטוריה, והרמב"ם מכבד בהם כמי שהתאסלם בסוף ימיו.

כולם משבשים

מאנשים דתיים המאמינים באלוהים הרמב"ם דורש להכיר את האלוהים ולא רק להאמין ב"מוצר דמיוני". מטכנוקרטים של ההלכה ומהמון העם, הרמב"ם מבקש שיבינו את דבריו. מפילוסופים ושכלתנים ודומיהם, הרמב"ם תובע לחיות את התובנה בתשוקה יומיומית. תודעה - ולא רק ידע.

החרדים שכחו מזמן שגם גדולי תלמידי החכמים התפרנסו ממעשה ידיהם (תלמוד תורה א, ט; ג, ז), ושגם הכהנים אינם פטורים אפילו ממלחמת רשות (הלכות מלכים ומלחמות ז, ח ועוד). פקידי השלטון, האוהבים לצטט את דברי הרמב"ם נגד החרדים, שכחו שלומידי התורה האמתיים פטורים משלם מסים. חובבי הציונות שכחו את מטרת קיומה של המדינה היהודית, והם מקדשים את הממלכתיות (מורה הנבוכים ב, מ), והמשיחיים מכופפים את לשון הרמב"ם בשאלה מי נחשב בחזקת משיח.

הכול מושכים בחוטים. משנתו של הרמב"ם מרתקת מאין כמוה, וראוי להכיר אותו כפי שהוא בלי למשוך אותו לא ימינה ולא שמאלה, גם לא לצורך עשיית כותרת בעיתון. די במה שהוא באמת אומר כדי לזעזע אותנו. את הרמב"ם כדאי ללמוד בדיוק כפי שהוא באמת. אפשר לא להסכים עם דבריו. אפשר לחלוק עליו. אבל צריך לדעת היטב מה הוא אומר, בלי כחל וסרק. יותר מהרמב"ם מלמד אותנו דעת, הוא מבקש ללמד אותנו איך לדעת.

ונסיים בדבר חשוב, יש תנאי נוסף לקרוא את הרמב"ם: שכל ישר. זהו צלם אלוהים, לפחות לפי הרמב"ם. הגיע הזמן לא להוציא אותו מדעתו.

• יוחאי מקבילי הוא העורך הראשי של "מפעל משנה תורה", שמטרתו להנגיש את הרמב"ם כפי שהוא לכל אדם בנוסח מדויק, בתוספת הרחב ביאור תמציתי נאמן לדעת הרמב"ם. גם פייסבוק.

✉ לפנייה לכתבת/ת

שלחו כתבה הרשמה לניוזלטר עשו מנוי לעיתון שתף ב- שתף ב- שתף ב-

תגיות רמב"ם משנה תורה